

ชื่อเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศหน้างานเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3

โดย รัตนชนก รัตนภูมิ

ปีที่สำเร็จ 2563

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการนิเทศหน้างานเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และ 2) ศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบการนิเทศหน้างานเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นครูผู้สอนประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ,ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ศูนย์คุณภาพการศึกษากลุ่มโรงเรียนตาคีลี 2 (เมืองพระสังข์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ประจำปีการศึกษา 2562 กำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Selection) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 33 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) แบบประเมินหน่วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) แบบตรวจสอบแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) แบบประเมินการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และแบบประเมินผลการดำเนินการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์เขต วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence : IOC) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าร้อยละ (Percentage) และค่าที (t - test) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS

ผลการศึกษาพบว่า

1. ผลการพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบหน้างานเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การสร้างความรู้ความเข้าใจ เป็นการดำเนินการให้ความรู้ สร้างความเข้าใจ ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ด้วยวิธีการอบรมพัฒนา การศึกษาข้อมูล ตัวอย่าง เพื่อให้ครูนำไปปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จตามศักยภาพหรือความสามารถของครูแต่ละคนและบริบทของสถานศึกษา เป็นการพัฒนากลุ่มครูอย่างเข้มข้น และทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิด

ขั้นที่ 2 การสังเกต/นิเทศการสอน เป็นการดำเนินการติดตามผลการปฏิบัติการสอนจริง โดยใช้สถานการณ์จริง ในการสังเกต/นิเทศการสอน ที่เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยนักเรียนได้ร่วมมือกันทำงาน ได้การแก้ปัญหา การฝึกทักษะต่าง ๆ เพื่อพัฒนาตนเอง และครูเป็นผู้สนับสนุนการจัดกิจกรรม

ขั้นที่ 3 การสะท้อนผลการสังเกต/นิเทศการสอน เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ เพื่อสะท้อนผลจากการสังเกต/นิเทศการสอนของครูผู้สอนตาม

ความเป็นจริงที่พบ เป็นการนำเสนอจุดเด่น จุดควรพัฒนาของการสอนตามแผนการจัดกิจกรรมโดยละเอียด ซึ่งใช้ประสบการณ์ ตัวอย่างกิจกรรมการสอน เครื่องมือ วิธีการที่มีความน่าเชื่อถือหรือผ่านประสบการณ์การเรียนรู้จริง มานำเสนอให้เกิดการพัฒนาของผู้เรียนและกระบวนการเรียนรู้

2. ผลการทดลองใช้รูปแบบการนิเทศแบบหน้างานเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 สรุปได้ดังนี้

2.1 รูปแบบการนิเทศแบบหน้างานเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สำหรับครู มีประสิทธิภาพ 86.92 / 84.55 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ E_1 / E_2 เท่ากับ 80/80

2.2 ครูมีประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบนิเทศแบบหน้างานเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สำหรับครู หลังการทดลอง สูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 ครูมีความก้าวหน้าในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) มีความก้าวหน้าเพิ่มขึ้น ทั้ง 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สูงขึ้น 9.25 และด้านการดำเนินการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สูงขึ้น 14.2

2.4 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ผ่านการประเมิน 3 ชั้นไป ปีการศึกษา 2562 คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 76.47 สูงกว่า ปีการศึกษา 2561 คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 63.39 เพิ่มขึ้น เท่ากับ 13.08

2.5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ผ่านการประเมิน 3 ชั้นไป ปีการศึกษา 2562 คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 70.96 สูงกว่า ปีการศึกษา 2561 คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 70.73 เพิ่มขึ้น เท่ากับ 0.23

2.6 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ผ่านการประเมิน 3 ชั้นไป ปีการศึกษา 2562 คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 73.46 สูงกว่า ปีการศึกษา 2561 คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 70.00 เพิ่มขึ้น เท่ากับ 3.46

2.7 ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 วิชาภาษาอังกฤษ ปีการศึกษา 2561-2562 มีคะแนนเฉลี่ยลดลงเฉลี่ยร้อยละ 3.06

2.8 ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 วิชาภาษาอังกฤษ ปีการศึกษา 2561-2562 มีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 0.24

บทนำ

กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายในการปฏิรูปการศึกษา เพื่อเตรียมผู้เรียนให้พร้อมเข้าสู่ การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จึงได้ดำเนินโครงการ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งในการปฏิรูปการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม โดยมุ่งหวังให้มีการเปลี่ยนแปลงการเรียนการสอน ลดเวลาที่ ผู้เรียนเรียนแบบเป็นผู้รับการถ่ายทอดความรู้อย่างเดียวลง เป็นการเพิ่มเวลาที่ผู้เรียนเรียนแบบ การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) มากขึ้น คือ ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติจริง มีส่วนร่วมใน การเรียนรู้ สร้างองค์ความรู้และจัดระบบการเรียนรู้ด้วยตนเองและมีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเกิดขึ้นได้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน การดำเนินงานโครงการ เริ่มตั้งแต่ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 มีผลการดำเนินงานเป็นไป ในแนวทางที่ดี ซึ่งปัจจุบันมีการส่งเสริมให้สถานศึกษา พัฒนากิจกรรมเพิ่มเวลารู้ให้เชื่อมโยงกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และเน้นให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับการเรียนการสอน กระตุ้น ให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดขั้นสูง การดำเนินงานโครงการ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ให้เป็นไปตาม บริบทของสถานศึกษา โดยให้มีการปรับลดเวลาเรียนภาควิชาการหรือภาคทฤษฎีลดลง แต่ยังคงไว้ ซึ่งเนื้อหาหลักที่ผู้เรียนควรรู้ตามมาตรฐานของหลักสูตร และให้ครูผู้สอนปรับเปลี่ยนวิธีการสอนและ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยเพิ่มเวลาให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริงมากขึ้น ภายใต้โครงการ ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ เชื่อมโยง กับการปฏิรูปการเรียนการสอนในยุคประเทศไทย 4.0 ที่มุ่งเน้น การส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความหมาย ให้ผู้เรียนมีบทบาทในการเรียนรู้มากขึ้น ครูลด บทบาทการสอนด้วยการบอกเล่า การให้ข้อความรู้แก่ผู้เรียนโดยตรง ไปเป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้ และกิจกรรมที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้และปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้อย่าง หลากหลาย ผู้สอนต้องเป็นครูแบบ Actively Teach คือ สอนแบบมีส่วนร่วม จัดกิจกรรมให้ผู้เรียน อยากรู้ตลอดเวลา เป็นการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยผู้สอนสามารถนำ การจัดการเรียนรู้เชิงรุกไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามมาตรฐานและตัวชี้วัดในทุกกลุ่มสาระ การเรียนรู้ ทุกรายวิชา รวมถึงนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ อื่น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560 : 1)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ได้ตระหนักและให้ความสำคัญต่อ การส่งเสริมสนับสนุนพัฒนาคุณภาพของงาน และคุณภาพการศึกษาจึงได้กำหนดให้มี โครงการนิเทศ พัฒนาคุณภาพการศึกษาและติดตามงานของโรงเรียน ขึ้น แต่จากผลการดำเนินงานในปีการศึกษา 2560 ที่ผ่านมายังพบว่า โรงเรียนที่อยู่ในสังกัด ยังมีการนำการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ไปปฏิบัติ ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ในระดับน้อย และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ยังไม่อยู่ในระดับที่ น่าพอใจ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3, 2560 : 9) ทั้งนี้เนื่องมาจาก ครูผู้สอนไม่มีความรู้ความสามารถ ไม่เข้าใจการจัดการเรียนรู้แบบการสอนและยังติดรูปแบบการสอน โดยเน้นเนื้อหาและการสั่งงานในรูปแบบใบงานของครูที่เหมือนกัน นอกจากนี้ การลงนิเทศติดตาม มีกระบวนการนิเทศ ติดตามที่มีรูปแบบ มีการกำหนดวัตถุประสงค์ของการนิเทศ ช่วงเวลา ภาระงาน ของกิจกรรมการนิเทศและจากการศึกษาข้อมูลและนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนก่อนเปิด ภาคเรียนที่ 1 /2561 พบว่าซึ่งต้องการผลการนิเทศที่ตรงตามวัตถุประสงค์ แต่ความเป็นจริง สภาพ

การจัดการเรียนรู้ของครู ที่ผู้ศึกษาค้นพบมีปัญหา ดังนี้ 1) ขนาดสถานศึกษาที่มีทั้งขนาดใหญ่ ขนาดกลาง ขนาดเล็ก 2) การจัดการเรียนรู้ทั้งในระดับประถมศึกษาและขยายโอกาส 3) รูปแบบการเรียนการสอน โครงการที่โรงเรียนสมัครหรือได้รับการคัดเลือกตามนโยบาย 4) สถานศึกษาขนาดเล็กมีครูประจำการ เพียง 2-3 คน ในการรับผิดชอบการสอนตั้งแต่ระดับชั้นปฐมวัย ถึง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทำให้สถานศึกษาต้องจ้างบุคลากรมาช่วยในการจัดการเรียนการสอนเพิ่มเติม 5. ประสบการณ์และความรู้ความสามารถของครู ครูผู้ช่วย ครูพี่เลี้ยง พนักงานราชการ ครูอัตราจ้าง ที่มีการย้ายสับเปลี่ยนอยู่ตลอดเวลา และ 6) ความพร้อมและพื้นที่บริบทที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 มีโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 146 แห่ง และครูผู้สอนรับผิดชอบประจำชั้น 2-3 ชั้น / 1 คน ทำให้มีภาระงานมากทั้งในส่วนภาระงานสอน และงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมายทั้งในระดับโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ปัญหาประสบการณ์การทำงานที่แตกต่างกัน จึงทำให้ความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองให้ทันกับยุคการเรียนการสอนแบบดิจิทัลแตกต่างกัน ครูไม่มีเวลาเตรียมการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหา จึงเกิดผลกระทบต่อ การไม่ปรับรูปแบบวิธีการสอนต่อผู้เรียน ซึ่งมีรูปแบบการจัดการจัดการเรียนการสอนตามโครงสร้างหลักสูตร โดยมีรูปแบบการสอนตามความถนัดของครู โดยใช้การสอนแบบเดิม เน้นการทำแบบฝึกหัด ทำกิจกรรมเหมือนกันเน้นครูเป็นศูนย์กลาง แม้จะได้รับการจัดสรรและสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ผ่านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) และการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (DLTV) แต่การใช้ยังไม่เต็มรูปแบบ ครูจะใช้เป็นการสอนในวิชาที่ครูไม่ถนัด หรือใช้สอนเสริมในเวลาที่มีภารกิจเท่านั้น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3, 2560 : 1) สอดคล้องกับ เอื้อมพร หลินเจริญ และคณะ (2554 : 4) ที่กล่าวว่า ข้อจำกัดที่ทำให้ไม่ประสบความสำเร็จ คือ ครูยังใช้วิธีการสอนแบบบรรยาย มุ่งเน้นให้เด็กท่องจำ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นครูมากกว่าการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนขนาดเล็ก มีจำนวนครูไม่เพียงพอในบางกลุ่มสาระ ต้องแก้ไขโดยนำครูในกลุ่มสาระที่มีอยู่ไปสอนในกลุ่มสาระที่ครูขาด ทำให้คุณวุฒิของครูไม่ตรงตามสาระการสอน ส่งผลถึงคุณภาพการสอนของครู ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนไม่ดีขึ้น ครูมีภาระงานอื่น ๆ เช่น งานพัสดุ งานการเงิน งานธุรการ รวมถึงงานโครงการพิเศษของโรงเรียนไม่ว่าจะเป็นโครงการอาหารกลางวัน โครงการที่ทำร่วมกับชุมชน ซึ่งเป็นงานที่ได้รับมอบหมายเพิ่มเติมจากงานสอน ทำให้ครูมีเวลาในการเตรียมการสอนน้อยลง ไม่สามารถสอนได้เต็มที่ นอกจากนี้ยังมีปัญหาเรื่องความพร้อมของโรงเรียนทางด้าน สื่ออุปกรณ์ต่าง ๆ

ดังนั้น งานนิเทศการศึกษา เป็นการดำเนินงานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งมีขอบข่ายงานที่สำคัญ คือ การให้ความช่วยเหลือครูโดยตรง (Direct Assistance) โดยผู้นิเทศจะให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ครู เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนด้วยวิธีการนิเทศแบบต่าง ๆ เช่น การนิเทศแบบคลินิก การโค้ช การนิเทศแบบบูรณาการ การพัฒนาบุคลากร (Staff Development) โดยการจัดโอกาสให้ได้รับการเรียนรู้ เพื่อให้ครูสามารถปรับปรุงการเรียนการสอน เช่น การจัดประชุม อบรม เยี่ยมชั้นเรียน แนะนำวิธีสอน สาธิตการสอน ตลอดทั้งการประเมินครู เป็นต้น การพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Development) โดยผู้นิเทศและครูควรร่วมกันในการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรที่

เหมาะสม เช่น การคัดเลือกและจัดเนื้อหาสาระกิจกรรมการเรียนรู้ การตรวจสอบคัดเลือกประเมินสื่อ การเรียนการสอนแต่กลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นต้น และการบริหาร (Administration) โดยผู้นิเทศ จะต้องดำเนินงานที่ต้องมีการตัดสินใจและรับผิดชอบต่อการตัดสินใจ เพื่อความคล่องตัวในการ ปฏิบัติงาน คือ ผู้นิเทศต้องมีการดำเนินการอย่างเป็นระบบ มีการวางแผน ติดตามผลการดำเนินงาน ตลอดทั้งการประเมินผลการปฏิบัติงาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2556 : 16) ซึ่งจะเห็นได้ว่า การนิเทศการศึกษา มีความจำเป็นต่อการช่วยเหลือครูในการเตรียมการจัดกิจกรรมที่ ทันสมัยอยู่เสมอ และทำให้ครูผู้สอนพึงพอใจและมีกำลังใจในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน พัฒนาการดำเนินงานของโรงเรียนให้เป็นที่ไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ อีกทั้งยังนำไปสู่การประเมิน คุณภาพภายใน และยังทำให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของ การศึกษาที่กำหนดไว้ ดังนั้น ผู้เรียนจึงต้องจึงต้องได้รับการฝึกฝนทักษะที่จำเป็น เช่น ทักษะการอ่าน การเขียน และ การคิดคำนวณ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การแก้ปัญหา การสร้างสรรค์และนวัตกรรม ความเข้าใจความต่างวัฒนธรรม ความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม ภาวะผู้นำ การสื่อสาร สารสนเทศ การเท่าทันสื่อ คอมพิวเตอร์เทคโนโลยีสารสนเทศ อาชีพและการเรียนรู้ เป็นต้น (วิจารณ์ พานิช, 2555 : 19) เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการเป็นพลเมืองในยุคศตวรรษที่ 21 จะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนการสอนใน ศตวรรษที่ 21 นั้น ต้องมีการเปลี่ยนแปลงจากห้องเรียนธรรมดาต้องถูกเปลี่ยนให้เป็นห้องเรียนที่มี สภาพแวดล้อม เอื้อต่อการเรียนรู้อย่างไม่มีขีดจำกัด วิธีการเรียนการสอนเปลี่ยนไปเป็นรูปแบบที่ ส่งเสริมทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มากขึ้น ซึ่งการสอนแบบเดิมไม่สามารถทำให้ผู้เรียน เกิด ทักษะเหล่านี้ วิธีการเรียนการสอนที่ถูกพูดถึงบ่อยครั้งและมีการนำไปทดลองใช้อย่างแพร่หลายซึ่งผู้นำ ด้านการศึกษาหลายท่านได้เสนอว่าการสอนแบบนี้ว่าเป็นวิธีการสอนที่ดีที่สุด (Barell, 2010 ; Baron, 2011 ; Coal and Wasburn Moses, 2010 ; Larmer and Mergendoller, 2010 อ้างถึงใน William N. Bender 2012, 7) นอกจากครูจะจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้รับองค์ความรู้ ทางด้านต่าง ๆ แล้ว ครูควรจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะต่าง ๆ ด้วย ซึ่งทักษะจะเกิดขึ้น ได้ด้วยการที่ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง กระบวนการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่ผู้เรียนได้มีโอกาส ลงมือกระทำมากกว่าการฟังเพียงอย่างเดียว เรียกว่า “Active Learning : การเรียนรู้แบบลงมือทำ” เนื่องจาก การจัดการเรียนการสอนแนวคิดเชิงรุก (Active learning) ซึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอน ที่มีรูปแบบการสอนที่หลากหลายที่เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองอย่างกระตือรือร้น ทั้งใน เชิงทักษะและปฏิบัติเพื่อพัฒนาความรู้ปัญหา เช่น การแก้ปัญหา วิเคราะห์ วิจารณ์ หรือตัดสินใจเรื่อง ต่าง ๆ โดยการจัดการเรียนการสอนจะเน้นให้ผู้เรียนได้คิด ค้นคว้า รายงาน แก้ปัญหา ได้ใช้ประสาท สัมผัสต่าง ๆ ทำให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างแท้จริง สอดคล้องกับ ผลการศึกษาการใช้รูปแบบ การจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning พบว่า มีจุดเด่น คือ ผู้เรียนส่วนมากมีความพอใจกับ รูปแบบการเรียนรู้แบบ Active Learning มากกว่ารูปแบบที่ผู้เรียนเป็นฝ่ายรับความรู้แบบ Passive Learning และรูปแบบการเรียนรู้แบบ Active Learning มีความได้ผลในการถ่ายทอดความรู้ ใกล้เคียงกับการเรียนรู้รูปแบบอื่น แต่มีผลดีกว่าการพัฒนาทักษะในการคิดและการเขียนของผู้เรียน โดย Bonwell, Charles C. ; Eison, James A.(1991) แต่ในขณะเดียวกันจุดด้อยของรูปแบบ กระบวนการสอนแบบ Active Learning พบว่า ความตื่นตัวเกี่ยวกับการนำกระบวนการสอนแบบ Active Learning ไปใช้แพร่หลายอย่างรวดเร็ว ซึ่งบางครั้งโรงเรียนที่นำรูปแบบ Active Learning

ไปใช้ยังขาดความเข้าใจที่ลึกซึ้งเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์การรู้คิด แนวคิด Constructivist และตัวรูปแบบการเรียนการสอนแบบ Active Learning ทำให้มีการนำรูปแบบการเรียนการสอนใหม่นี้ไปใช้อย่างไม่เหมาะสม โดย R.E.Mayer (2004) ได้แบ่งกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับ Active Learning ออกเป็นสองมิติ ได้แก่ กิจกรรมด้านการรู้คิด (Cognitive Activity) และกิจกรรมด้านพฤติกรรม (Behavioral Activity) ทั้งนี้ผู้ที่ขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบ Active Learning อย่างแท้จริง หรือผู้ที่นำรูปแบบ Active Learning ไปใช้ตามกระแสความนิยมมักเข้าใจอย่างผิด ๆ ว่ารูปแบบการเรียนการสอนแบบ Active Learning คือ รูปแบบที่ผู้สอนและผู้เรียนมีความตื่นตัวในกิจกรรมด้านพฤติกรรม (Behavioral Active) โดยเข้าใจว่าความตื่นตัวในกิจกรรมด้านพฤติกรรมจะทำให้เกิดความตื่นตัวในกิจกรรมด้านการรู้คิด (Cognitively Active) ไปเอง ซึ่งความเข้าใจนี้ทำให้มีผู้ให้นิยามของการเรียนรู้แบบ Active Learning ว่าคือ การที่ผู้สอนลดบทบาทความเป็นผู้ให้ความรู้ลง เป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวกและบริหารจัดการหลักสูตร โดยปล่อยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เองอย่างอิสระจากการทำกิจกรรมและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้เรียนด้วยตนเอง อย่างไรก็ตามพื้นฐานแนวคิดของรูปแบบ Active Learning มุ่งเน้นให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีความตื่นตัวในกิจกรรมด้านการรู้คิด ซึ่ง R.E.Mayer (2004) กล่าวว่า ความตื่นตัวในกิจกรรมด้านพฤติกรรมไม่จำเป็นต้องก่อให้เกิดความตื่นตัวในกิจกรรมด้านการรู้คิดเสมอไป ซึ่งการที่ผู้สอนให้ความสำคัญกับกิจกรรมด้านพฤติกรรมเพียงอย่างเดียว เช่น การทดลองปฏิบัติและการอภิปรายในกลุ่มของผู้เรียนเอง โดยไม่ให้ความสำคัญกับกิจกรรมด้านการรู้คิด เช่น การลำดับความคิดและการจัดองค์ความรู้ จะทำให้ประสิทธิผลของการเรียนรู้ลดลง ซึ่งรูปแบบการนิเทศของแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา ควรมีความหลากหลายเพื่อตอบสนองบริบทของแต่ละเขตพื้นที่ ควรเป็นรูปธรรม โดยใช้การนิเทศแบบบริบทเป็นฐาน (Context based Supervision) และการนิเทศแบบวิจัยเป็นฐาน (Research based Supervision) โดยมีกระบวนการนิเทศการศึกษาประกอบด้วย 1) วิจัยตามบริบท (Research by Context) 2) ร่วมวางแผน (Planning) 3) ร่วมดำเนินการ (Doing) 4) ร่วมสะท้อนกลับ (Reflecting) 5) ร่วมประเมินผล (Evaluating) และ 6) ร่วมปรับปรุงและพัฒนา (Improving and Developing) โดยมีการประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback Workshop) ในทุกขั้นตอนของการนิเทศและคุณลักษณะของศึกษานิเทศก์ที่พึงประสงค์หรือมืออาชีพ คือ เป็นผู้ให้คำปรึกษาช่วยเหลือ (Coach) เป็นพี่เลี้ยง (Mentor) เป็นผู้วิจัย (Researcher) เป็นผู้พัฒนา (Developer) และศึกษานิเทศก์จำเป็นต้องรู้จักโรงเรียน รู้จักผู้บริหาร ครู ศึกษานิเทศก์สามารถบอกสิ่งที่โรงเรียนมี สิ่งที่โรงเรียนเป็นอยู่ปัจจุบัน และสิ่งที่โรงเรียนต้องพัฒนา เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการวางแผนการนิเทศ เข้าใจวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีเทคนิค วิธีการนิเทศที่ช่วยให้ครูได้รู้จักตนเอง ช่วยครูคิด และพาครูทำหน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้และการวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งนำไปสู่การเกิดผลงาน การปฏิบัติที่ดีทางด้านการนิเทศการศึกษา ที่ช่วยให้ครูเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การสอน ที่นำไปสู่การยกระดับ การเรียนรู้ของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (มาเรียม นิลพันธุ์, 2554 : 150, 153)

จากที่กล่าวมาข้างต้น การนิเทศการศึกษา มีความสำคัญต่อคุณภาพการเรียนการสอนเป็นอย่างยิ่ง ในฐานะศึกษานิเทศก์ที่รับผิดชอบดูแลกลุ่มงานพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการเรียนรู้ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 จึงตระหนักถึง

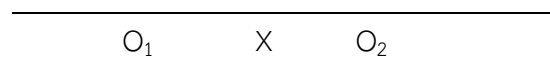
ความสำคัญของการนิเทศและการปรับวิธีการสอนจากการสอนตามความถนัดของครูมาเป็นการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ซึ่งเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการลงมือกระทำ และใช้กระบวนการคิด โดยผู้เรียนจะเปลี่ยนบทบาทจากผู้รับความรู้ (Receivers) ไปสู่การมีส่วนร่วมในการสร้างความรู้ (Co - creators) Active Learning สามารถส่งเสริมการมีอิสระทางด้านความคิด และการกระทำของผู้เรียน ให้ใช้วิจารณญาณ และความคิดสร้างสรรค์ ทำให้ผู้เรียนมีโอกาสสร้างปฏิสัมพันธ์เชิงบวก มีส่วนร่วมในการปฏิบัติจริง และมีการใช้วิจารณญาณในการคิด และตัดสินใจในการปฏิบัติกิจกรรมนั้น ๆ ทำให้ผู้เรียนสามารถกำกับ ทิศทางการเรียนรู้ของตนเอง สู่การเป็นผู้รู้คิด รู้ตัดสินใจด้วยตนเอง (Metacognition) เพราะฉะนั้น Active Learning จึงเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความคิดขั้นสูง (Higher Order Thinking) ในการมีวิचारณญาณ การวิเคราะห์ การคิดแก้ปัญหา การประเมินตัดสินใจ และการสร้างสรรค์จากการเรียนรู้ในรายวิชาต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง ทำให้การเรียนรู้เป็นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจริงจากตัวผู้เรียนเอง จึงทำให้การเรียนรู้เกิดการเรียนรู้ที่ถาวร และสามารถทำให้ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้วิชาต่าง ๆ สูงขึ้นได้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิธีการนิเทศหน้างาน ซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งที่ใช้จริงในการช่วยเหลือและพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูให้มีประสิทธิภาพ กิจกรรมการนิเทศมีหลากหลายได้แก่ การเยี่ยมตรวจการจัดการเรียนรู้อของครู การประชุมปรึกษา การสอน การให้คำปรึกษา แนะนำ การแก้ปัญหา การสังเกต และการร่วมมือปฏิบัติงาน ด้วยเทคนิคการนิเทศแบบกระบวนการกัลยาณมิตร เพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Supervising or Peer Coaching) การนิเทศแบบร่วมมือ (Collaborative Behaviors) โดยบูรณาการการนิเทศให้สอดคล้องกับสถานการณ์ของผู้รับการนิเทศ ที่มีความหลากหลายและแตกต่างกันในบริบท วิธีการจัดการเรียนการสอน โดยมุ่งเน้นการช่วยเหลือให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา และกระตุ้นครูเพื่อ ป้องกันความผิดพลาดหรือข้อบกพร่องในการปฏิบัติงาน การแก้ไขปรับปรุงคุณภาพการจัดกิจกรรม การศึกษา การส่งเสริมขวัญและกำลังใจ และการส่งเสริมให้มีการริเริ่มทดลองใหม่ ๆ ด้านการศึกษา เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 และนำผลการศึกษา ที่ได้เป็นสารสนเทศสำหรับศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา นำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา ปรับปรุง แก้ไข และสนับสนุนส่งเสริมการดำเนินงานนิเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และติดตามประเมินผลการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และเป็นวงจรการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไปได้ ซึ่งสอดคล้องกับบทบาทภาระหน้าที่หลักของสถานศึกษาในการดำเนินงานพัฒนาการศึกษา ที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนที่ยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการนิเทศหน้างานเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3
2. เพื่อศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบการนิเทศหน้างานเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3

แบบแผนการดำเนินงาน

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบแผนการวิจัยแบบกลุ่มทดลองกลุ่มเดียว ที่ทำการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง (One Group Pretest -Posttest Design)

O_1 หมายถึง การทดสอบก่อนทดลอง

X หมายถึง การทดลองใช้รูปแบบการนิเทศแบบหน้างานเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

O_2 หมายถึง การทดสอบหลังทดลอง

ผู้วิจัยได้กำหนดการดำเนินการวิจัย 2 ตอน ดังนี้

ขั้นตอนการวิจัย	กระบวนการ/การดำเนินการ	ผลลัพธ์
<p>ระยะที่ 1 การพัฒนา รูปแบบการนิเทศแบบหน้างานเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3</p> <p>1.1 ศึกษาการสร้างรูปแบบการนิเทศการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)</p>	<p>1. ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดการพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบหน้างานเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3</p> <p>2. รวบรวมสังเคราะห์หลักการแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการนิเทศ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) การสอนของครู</p> <p>3. ร่างรูปแบบการนิเทศแบบหน้างานด้วยเทคนิคการนิเทศแบบกัลยาณมิตร การพัฒนาแบบมีส่วนร่วมและ Coaching & Mentoring</p>	<p>กรอบรูปแบบการนิเทศแบบหน้างานเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สำหรับครู สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3</p>
<p>1.2 สังเคราะห์รูปแบบการนิเทศแบบหน้างานเพื่อจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สำหรับครู ด้วยการสนทนากลุ่ม (Focus Group)</p>	<p>การสนทนากลุ่ม (Focus Group) ศึกษาวิเคราะห์ จำนวน 13 ท่าน เพื่อตรวจสอบองค์ประกอบย่อยของรูปแบบการนิเทศแบบหน้างานเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สำหรับครู</p>	<p>รูปแบบการนิเทศแบบหน้างานเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 ฉบับร่าง</p>

ขั้นตอนการวิจัย	กระบวนการ/การดำเนินการ	ผลลัพธ์
1.3 ร่างรูปแบบการนิเทศแบบหน้างานเพื่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สำหรับครู 3 ขั้นตอน ดังนี้ 1. การสร้างความรู้ความเข้าใจ 2. การสังเกต/นิเทศการสอน 3. การสะท้อนผลการสังเกต/นิเทศการสอน	ร่างรูปแบบการนิเทศแบบหน้างานเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สำหรับครู	รูปแบบการนิเทศแบบหน้างานเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สำหรับครู ฉบับร่าง
1.4 การตรวจสอบองค์ประกอบของรูปแบบการนิเทศแบบหน้างานเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สำหรับครู โดยผู้เชี่ยวชาญ	นำรูปแบบการนิเทศแบบหน้างานเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สำหรับครู ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 ท่าน ตรวจสอบรูปแบบ (Format) การใช้ภาษา (Wording) ให้เหมาะสม ถูกต้อง ได้ตรวจพิจารณาและให้คำแนะนำเพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence Index : IOC) เป็นรายชื่อและปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ	รูปแบบการนิเทศแบบหน้างานเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สำหรับครู ที่มีความเหมาะสม สอดคล้อง ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์
1.5 การทดลองใช้เพื่อหาประสิทธิภาพรูปแบบการนิเทศแบบหน้างานเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สำหรับครู	นำรูปแบบการนิเทศแบบหน้างานเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สำหรับครู ไปทดลองใช้ ครั้งที่ 1 1:1 ครั้งที่ 2 1:10 ครูโรงเรียนอนุบาลไพศาลี(โคกเตี๋ยประชาสรรค์) ครั้งที่ 3 1:30 ครูโรงเรียนอนุบาลท่าตะโก เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพ	รูปแบบการนิเทศแบบหน้างานเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สำหรับครู ที่สมบูรณ์
ระยะที่ 2 ประเมินประสิทธิผลรูปแบบการนิเทศแบบหน้างานเพื่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สำหรับครู การนำไปใช้จริงกับครูและประเมินประสิทธิผล	นำรูปแบบการนิเทศแบบหน้างานเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สำหรับครู ไปใช้จริงกับครูกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ จำนวน 33 คน เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)	1. ประสิทธิภาพของรูปแบบการนิเทศแบบหน้างานเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) 2. ประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ของครูโดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

ขั้นตอนการวิจัย	กระบวนการ/การดำเนินการ	ผลลัพธ์
ของรูปแบบการนิเทศแบบ หน้างานเพื่อการจัดการ เรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สำหรับครู		3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2561-2562 4. ผลการทดสอบทาง การศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2561- 2562

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการ เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างตามกระบวนการ
ของรูปแบบการนิเทศแบบหน้างานเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สำหรับครู
ด้วยการบันทึกข้อมูลการจัดกิจกรรมตามลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างความรู้ความเข้าใจ ด้วยการประชุมเชิงปฏิบัติการการจัดการ
เรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ให้กับผู้บริหาร จำนวน 14 คนและครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศของศูนย์
พัฒนาคุณภาพการศึกษากลุ่มโรงเรียน ตาคลี 2 (เมืองพระสังข์) จำนวน 33 คน

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล ด้วย

1. ประเมินผลความรู้ความเข้าใจก่อนการทดลอง ด้วยแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับการ
การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาานครสวรรค์เขต 3 ก่อนการทดลอง

ขั้นตอนที่ 2 การสังเกตการสอน และ**ขั้นตอนที่ 3** สะท้อนผลการสังเกตการสอน ผู้วิจัย
นิเทศติดตามร่วมคิดแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ครูผู้สอน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และ
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 33 คน

ครั้งที่ 1 มิถุนายน – กรกฎาคม 2562

ครั้งที่ 2 สิงหาคม -กันยายน 2562

ครั้งที่ 3 ธันวาคม 2562 – มกราคม 2563

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล ด้วย

1. ประเมินหน่วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สำหรับครู สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครสวรรค์เขต 3

2. ตรวจสอบแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สำหรับครู สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครสวรรค์เขต 3 ก่อนการสังเกตการสอน จำนวน 3 ครั้ง

3. ประเมินการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สำหรับครู สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครสวรรค์เขต 3 หลังการสังเกตการสอน จำนวน 3 ครั้ง

4. ประเมินผลการดำเนินการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์เขต 3 หลังการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

5. ประเมินผลความรู้ความเข้าใจหลังการทดลอง ด้วยแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สำหรับครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์เขต 3

การวิเคราะห์ข้อมูล

การประเมินผลรูปแบบการนิเทศแบบหน้างานเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สำหรับครู

4.1 การประเมินประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครูของกลุ่มตัวอย่าง รวมจำนวน 33 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล สำหรับการวิจัยในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าสถิติเบื้องต้น คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป มีรายละเอียด ดังนี้

4.1.1 ผลการประเมินประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครู โดยวิเคราะห์เพื่อหาค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละความก้าวหน้าและในส่วนของคุณค่าถามปลายเปิดเกี่ยวกับความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

4.1.2 ผลการประเมินผลความรู้ความเข้าใจหลังการทดลอง ด้วยแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สำหรับครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์เขต 3 โดยวิเคราะห์เพื่อหาค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t -test

4.1.3 ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ปีการศึกษา 2561 – 2562 ตามเกณฑ์การวัดผลประเมินผลกลุ่มสาระการเรียนรู้ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2) การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ปีการศึกษา 2561 – 2562

โดยวิเคราะห์เพื่อหาค่าเฉลี่ยและค่าร้อยละ

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยขอสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. การพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบหน้างานเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สำหรับครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ เช่น ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมกัน (Collaborative Learning) ทฤษฎีการเรียนรู้อิงประสบการณ์ (Experiential Learning) รวมทั้งศึกษารูปแบบกระบวนการนิเทศ เช่น รูปแบบการนิเทศแบบเน้นการพัฒนา (Glickman, 1981) รูปแบบการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ (Glutton, 1984) รูปแบบการนิเทศแบบสอนงาน (อัญชลี ธรรมะวิธิกุล, 2552) รูปแบบการนิเทศแบบมีส่วนร่วม (Glickman, 1995) และสังเคราะห์กระบวนการนิเทศการสอนของนักการศึกษาหรือองค์กรทางการศึกษาทั้งในและต่างประเทศ (Cogan, 1973 Boyan and Copeland, 1978 Acheson and Gell, 1980 Goldhammer, 1980 Harris, 1985 Glickman and other, 1995 สงัด อุทรานันท์, 2530 และวีชรา เล่าเรียนดี, 2553) ซึ่งมีกระบวนการนิเทศ 3 ชั้น คือ

ขั้นที่ 1 การสร้างความรู้ความเข้าใจ เป็นขั้นตอนการดำเนินการให้ความรู้ คำชี้แนะ จากศึกษานิเทศก์ เพื่อช่วยให้ครูนำความรู้ความเข้าใจที่มีอยู่หรือที่ได้รับจากการอบรมไปปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จตามศักยภาพหรือความสามารถของครูแต่ละคนเป็นการพัฒนากลุ่มครูจำนวนน้อยหรือรายบุคคลอย่างเข้มข้น ทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิด มีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1. ประชุมชี้แจง สัมมนา ระดมความคิดร่วมกันระหว่างศึกษานิเทศก์ ผู้บริหาร ครู เพื่อให้ทุกคนมีความรู้ ความเข้าใจในรูปแบบการนิเทศแบบหน้างานเพื่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สำหรับครูผู้สอน

1.1 ให้ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับหลักการ ความหมาย ความสำคัญ ความจำเป็นในการนิเทศตามรูปแบบการนิเทศแบบหน้างาน

1.2 ให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการสอน การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการสอน และการประเมินผลแบบ Active Learning

1.3 ใช้เทคนิค การให้ความรู้ และเสริมทักษะที่หลากหลายเพื่อให้ทุกคนเห็นร่วมกัน และพร้อมที่จะลงมือปฏิบัติการการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้

2. แบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อระดมพลังสมองแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และเชื่อมโยงประสบการณ์ จัดลำดับปัญหา หาสาเหตุ กำหนดจุดเน้นที่จะปรับปรุง หรือการพัฒนาในการจัดการเรียนรู้

2.1 กิจกรรมฝึกทักษะการเรียนรู้ เพื่อศึกษาวางแผนการสอน วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ ออกแบบการจัดกิจกรรมการสอน ในการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ตามบริบทหรือกลุ่มสาระการเรียนรู้ของตนเอง

2.2 กิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อฝึกปฏิบัติการดำเนินการ

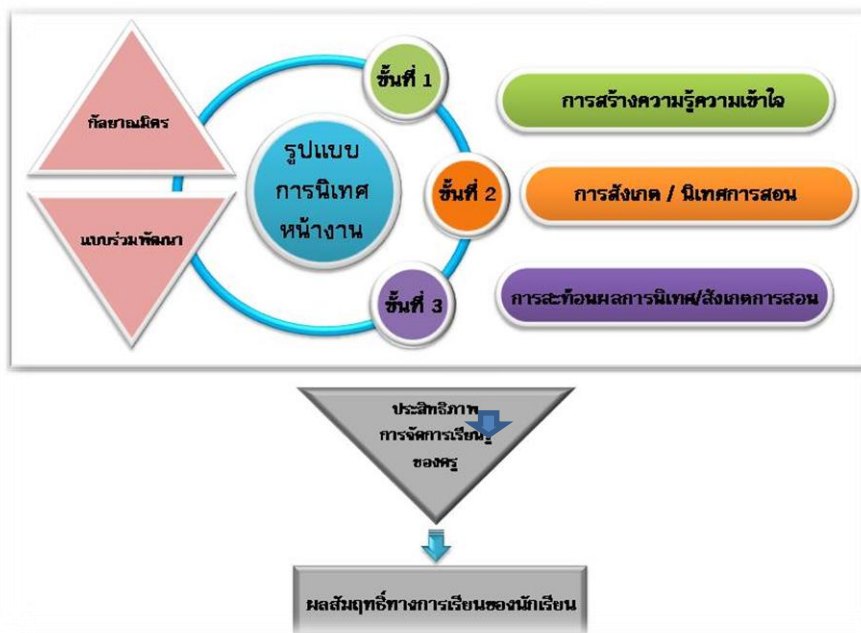
2.3 ร่วมเรียนรู้ และฝึกปฏิบัติการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของแต่ละคนตามกระบวนการ และขั้นตอน ที่ถูกต้องเหมาะสม กับการจัดการเรียนรู้ ในสถานศึกษาของตนเอง

ขั้นที่ 2 การสังเกต/นิเทศการสอน เป็นขั้นตอนการติดตาม ผลงานการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ในรูปแบบการสังเกตการสอน เพื่อทราบว่า การจัดการเรียนรู้ นั้นบรรลุวัตถุประสงค์ ตัวอย่างที่ต้องการมากน้อยเพียงใด ดำเนินการประสบความสำเร็จ มีประสิทธิภาพหรือไม่ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงาน ช่วยให้การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) มีประสิทธิภาพสูงยิ่งขึ้น มีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1. การนิเทศแบบหน้างานเพื่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ในการจัดการเรียนการสอนจริง ตามรูปแบบ กระบวนการและขั้นตอนที่ถูกต้อง เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้และบริบทของสถานศึกษา
2. สังเกตการสอนในชั้นเรียนเพื่อหาข้อค้นพบ ประเด็นที่น่าสนใจในการดำเนินการ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่พบเพื่อการปรับปรุง แก้ไข หรือพัฒนาให้เกิดประสิทธิภาพและความเหมาะสม
3. การนิเทศ ติดตาม ตรวจสอบ จากการสนทนา สัมภาษณ์และประเมินความถูกต้องเหมาะสม และประสิทธิภาพของการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

ขั้นที่ 3 การสะท้อนผลการสังเกต/นิเทศการสอน เป็นกิจกรรมการติดตาม ผลงานการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ในรูปแบบของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ข้อดี จุดที่ควรพัฒนาข้อค้นพบใหม่ ในระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ระหว่างผู้รับการนิเทศและผู้รับการนิเทศ เพื่อสร้างขวัญกำลังใจในการจัดการเรียนรู้

รายละเอียดรูปแบบการนิเทศแบบหน้างานเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 ดังนี้

ภาพที่ 1 รูปแบบการนิเทศแบบหน้างานเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3

2. ผลการทดลองใช้รูปแบบการนิเทศแบบหน้างานเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 สรุปได้ดังนี้

- 2.1 รูปแบบการนิเทศแบบหน้างานเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สำหรับครู มีประสิทธิภาพ 86.92 / 84.55 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ E_1 / E_2 เท่ากับ 80/80
- 2.2 ครูมีประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบนิเทศแบบหน้างานเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สำหรับครู หลังการทดลอง สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
- 2.3 ครูมีความก้าวหน้าในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) มีความก้าวหน้าเพิ่มขึ้น ทั้ง 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สูงขึ้น 9.25 และด้านการดำเนินการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สูงขึ้น 14.2
- 2.4 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ผ่านการประเมิน 3 ชั้นไป ปีการศึกษา 2562 คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 76.47 สูงกว่า ปีการศึกษา 2561 คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 63.39 เพิ่มขึ้น เท่ากับ 13.08
- 2.5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ผ่านการประเมิน 3 ชั้นไป ปีการศึกษา 2562 คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 70.96 สูงกว่า ปีการศึกษา 2561 คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 70.73 เพิ่มขึ้น เท่ากับ 0.23
- 2.6 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ผ่านการประเมิน 3 ชั้นไป ปีการศึกษา 2562 คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 73.46 สูงกว่า ปีการศึกษา 2561 คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 70.00 เพิ่มขึ้น เท่ากับ 3.46
- 2.7 ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 วิชาภาษาอังกฤษ ปีการศึกษา 2561-2562 มีคะแนนเฉลี่ยลดลงเฉลี่ยร้อยละ 3.06
- 2.8 ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 วิชาภาษาอังกฤษ ปีการศึกษา 2561-2562 มีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 0.24

เอกสารอ้างอิง

- เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3, สำนักงาน. (2560). รายงานผลการนิเทศก่อนเปิดภาคเรียน ปีการศึกษา 2560. นครสวรรค์: กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา.
- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. (2556). แนวทางการนิเทศเติมพิกัด. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. (2560). คู่มือบริหารจัดการเวลาเรียน “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา.
- มาเรียม นิลพันธุ์. (2554). การประเมินโครงการยกระดับคุณภาพครูทั้งระบบ กิจกรรมการพัฒนา
นิเทศแนวใหม่. (พิมพ์ครั้งที่ 3). นครปฐม: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วัชราน เล่าเรียนดี. (2553). การนิเทศการสอน: Supervision of Instruction. (พิมพ์ครั้งที่ 7). นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีการสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี
สฤษดิ์วงศ์.

- สังกัด อุทรานันท์. (2530). การนิเทศการศึกษา หลักการ ทฤษฎีและปฏิบัติ. (พิมพ์ครั้งที่ 2).
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มิตรสยาม.
- อัญชลี ธรรมะวิทีกุล. (2009). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา(1).สืบค้นวันที่ 15
มีนาคม 2559: จาก <http://panchalee.wordpress.com/2009/03/30/supervision/>.
- เอื้อมพร หลินเจริญ และคณะ. (2554). การพัฒนารูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ เรื่อง
การศึกษาชุมชนเพื่อสืบค้นองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น. คณะครุศาสตร์,
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- Acheson, K.A. ; & Gall, M.D. (1980). *Techniques in the Clinical Supervision of
Teachers.Preservice and Inservice Applications.* 4th ed. New York : Longman.
- Allan A. Glatthorn. (1984). *Differential Supervision.* Washington D.C.: Association for
Supervision and Curriculum Development. Allen and Bacon, Inc.
- Bender, W. N. (2012). *Project-Based Learning : Differentiating Instruction for the 21st
Century.* California: CORWIN A SAGE Company.
- Bonwell, C and Eison, A. (1991). *Active Learning: Creating Excitement in the
Classroom.* Washington, D.C. : School of Education and Human Development,
George Washington University.
- Boyan, N.J. and Copleland, W.D. (1978). *Instructional Supervision Training Programe.*
Columbus Ohio: Charles E. Merrill Publishing Company.
- Cogan, M. (1973). *Clinical Supervision.* Boston : Houghton-Mifflin.
- Glickman Carl, D. (1981). **Supervision of Instruction: A Developmental Approach.**
Boston: Allyn and Bacon.
- Glickman, Carl D. (2007). *Super Vision and instructional leadership :A developmental
approach.* 7th ed Boston :Pearson.
- Glickman, Carl D., Gordon, Stephen P., and Ross-Gordon, Jovita M. (1995).
Supervision and Instructional Leadership : A Development Approach. 3rd ed.
Massachusetts : Allyn and Bacon, Inc.
- Goldhammer, Paul R., Richard H. Anderson, and R.J. Krajewski. (1980). **Clinical
Supervision: Special Methods for the Supervision of Teacher.** 2nd ed. New
York: Holt Rinehart and Winston.
- Harris, B.M.Z. (1985). *Supervisory Behavior in Education.* 2d ed. Englewood Cliff,New
Jersy: Prentice-Hall,Inc.
- R.E.Mayer. (2004). "Should There Be a Three-Strikes Rule Against Pure Discovery
Learning? The Case for Guided Methods of Instruction." *Americal Psychologist,*
(59)(1),14-19.